

Jugoslavija razkosana na 9 provinc

Delno avtonomne države bodo "banovine" z lastno upravo po zgledu v stari Avstriji in vse imajo narčne meje v rekah.

Belgrad, 4. okt. — Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev je danes prenehala eksistirati in zanj je bilo uradno znano da se razkosa na devetih napol neodvisnih držav, ki bodo znane pod imenom "banovine" in na čelu vsake bo ban!

Tako se glasi drastičen edikt decentralizacije, ki je bil večer predložen kabinetu po vojaškem diktatorju generalu Petru Živkoviću. Edikt je bil takoj odobren, kralj Aleksander ga je podpisal in danes je bil objavljen v uradnem listu.

Namen novega odloka je, da dobe razni distrikti delno avtonomije, valed česar se naj odpravi spor med tremi narodi.

Belgrad ostane glavno mesto Jugoslavije, ni pa več glavno mesto Srbije niti nobene nove banovine; Belgrad je z Zemunom na drugi strani Donave vred mesto zase z lastno administracijo kakor Washington, D. C., v Ameriki.

Nova razdelitev države je podobna predvojni Avstro-Ogrski, je pa posebne vrste v tem, da imajo vse province, razen ene, narčne meje v rekah. Banovine so razmejene z rekami in oboje tudi po rekah ime: Sava, Drava, Donava, Vrbas, Drina, Mordova, Vardar, Ceta in Primorska.

Vlada upa, da s tem korakom pomiri Hrvate, ki so ves čas, odkar eksistira Jugoslavija, najbolj nezadovoljni. Na podlagi novega sistema bo vsaka banovina odločevala o mnogih notranjih vprašanjih, toda v skupnih in zunanjih zadevah se bo morala pokoravati Belgradu. Končno poročajo, da kralj kmalu odredi reformo pisave, kar znači, da se odpravi cirilica za vse banovine.

Opozarja Hooverja na krivice iz vojne

Zrtve vojne historije apelira na predsednika, naj vrne državljske pravice.

Seattle, Wash. — (F. P.) — Hulet H. Wells je poslal Hooverju apel, da vrne državljske pravice vsem žrtvam vojne hišarstva, ki so jih izgubili na podlagi špijonažnega zakona. Wells je bil v zaporu poldrugo leto in izgubil državljanstvo, ker ni hotel kričati "aleluje" v prid vojni.

Na podlagi tega zakona je izgubil državljske pravice mnogobrojnih državljanov. Zakon je bil sprejet pod pretvezo, da vlovijo nemške vošne. V rešnici niso vlovili nobenega. Vlovili pa so par tisoč radikalcev, jih poslali v zapor in večje "grešnike" kaznovali tudi z odvzajem državljskih pravic.

Wells pravi v svoji petiliji, da ne prosil milosti. Zahteva je pravico. Pravi tudi, da svojega milostjenja o vojni ni spremenil. To milostjenje so mu vojni rezultati in povojni dogodki še bolj utrdili. On je bil poslan v ječo, ker je organiziral sumske delavce in pri tem prišel v nemilost prišenemu trstu.

Farmerji so praktični.

Chicago. — Edini vzrok, da farmerji pristopajo v organizacijo — v zadrugo in "unije" — je ta, ker pričakujejo, da si pomoč njih izboljšajo gospodarski položaj. Na sentimentalne apele se povprečen farmer ne odziva. Iz tega razloga morajo njihove organizacije tudi skrbeti, da faktilno demonstrirajo svojo sposobnost koristiti farmerjem. To je izjavil P. L. Pett, predsednik Chicago Equity Union Exchange, ki je farmerska tržna veletržnica.

Krvava revolucija v coloradski jetnišnici

Sedem stražnikov in deset jetnikov ubitih. Vojaštvo oblega zaporno trdnjavo in jo bombardira iz topov.

Canon City, Colo., 4. okt. — Upor v tukajšnji državni jetnišnici je bil danes zjutraj potlačen. Dany Daniels, vodja upora, je izvršil samomor s kroglo in drugi vodja, Jimmie Pardue, je bil ubit v boju. Ostali uporniki, 150 po številu, so se podali. Stevilo mrtvih še ni znano, domneva pa se, da jih je 20. Škoda na jetnišnici znaša pol milijona dolarjev.

Canon City, Colo. — V četrtek opoldne je izbruhnila revolucija jetnikov v tukajšnji državni jetnišnici, ki se je hipoma razvila v eno najkrvavejših bitk med policijo in vojaštvom na eni strani in kriminalci na drugi strani. V petek zjutraj je še držala bitka in do tega časa je bilo ubitih sedem stražnikov in okrog deset jetnikov; koliko je ranjencev, ni znano. Medtem je vojaštvo oblegalo okupirani del jetnišnice, grmeli so topovi in iz zraka so padale bombe v trdnem namenu, da razbijejo jetnišnico z uporniki vred v prah.

Upor je začel v jedilnici, kjer je okrog 500 jetnikov obedovalo. Jetnika Danny Daniels in Pardue sta vodila upor. Pardue si je dal utihotapiti revolver v ječo in s tem je ubil prvega stražnika v jedilnici, kateremu so vseli orožje in ključe do arsenala. V nekaj minutah sta bila ubita še dva stražnika, enajst drugih stražnikov je bilo ujetih, okupirana je bila jedilnica, kapela, dve postlopi s celicami, zasečen je bil arzenal in 200 jetnikov se je obožilo s puškami in revolverji. Nato se je začelo bojevanje na življenje in smrt. Okrog 300 upornikov se je kmalu podalo, toda približno 200 se je zavarikaliralo v celičnem oddelku, kamor so znosili municijo iz arsenala in tam so odbijali desperatne napade ves popoldan in vso naslednjo noč. Izpraznila poslopja so uporniki zapalili in črn dim ter plamen, ki je žvilgal visoko v zrak, je privabil na tisoče ljudi.

Medtem je jetničar F. E. Crawford klical na pomoč. Prišla je policija iz mesta in sosednjih mest Puebla in Colorado Cityja; prišlo je 500 mož milice s topovi in bombnimi letali. Kmalu po izbruhu upora je vodja rebelov poslal enega ujetega stražnika k jetničarju z ultimatom, da morajo poslati avtomobile in spustiti vse na prosto, drugače pobijejo vse ujetnike. Odgovor je bil: "Idite k vragu!" Takoj nato so uporniki ustrelili pet stražnikov in njihovo trupla so pometali skozi okna na dvorišče. Prvi, ki je bil ustreljen, je bil rabej J. J. Ebelles, ki je dolga leta obeljal Slovence v jetnišnici. Ostalih šest ujetnikov je bilo tekotom noči še živih, a najbrž najdejo vse mrtve.

Vso noč so pokale puške in se vršili nasakni na trdnjavo jetnikov. Jetnišnični klotiški kaplan Patrick O'Neil se je ponudil, da ponese dinamit in ga položi pred vrata obleganega poslopja. Dalj so mu 50 funtov dinamita in res ga je zanesel pod kritjem vojaških krogel, toda ni hotel eksplodirati. Nesel je drugo količino, ki se je razstrelila s silnim gromom, ni pa razdeljal poslopje. Kasneje je poveljnik milice sklenil, da bombardirajo poslopje z granatami iz topov in z bombami iz zraka.

V bitki je bilo mnogo vojakov in policajev ranjenih. Proti jutru je bil težko ranjen jetničar Crawford dve krogli sta ga zadeli v glavo in trebuh.

Sodnikova dvojna merna

Chicago. — Dne 3. oktobra sta stali dve ženi pred sodnikom Jos. L. McCartyjem. Obe sta priznali, da sta kršili prohibicijo. Mary Weiss, 2856 North ave., mora sama skrbeti za svojih pet otrok, zato je bila obsojena v plačilo sto dolarjev in povračilo stroškov. Sophia Winkelred, bogata vdova iz Hammonda, je pa bila obsojena na 60 dni zopora in v plačilo \$200 s stroški vred. Sodnik je rekel zadržni, da ji ni treba butlegati.

Pokojnina cenojša kot se ubožnice

Stroški starostnega zavarovanja polovico nižji kot vzdrževanje ubožnic.

New York. — Država New York bi potrebovala manj, ako ustanovi starostno zavarovanje, kot pa potrebuje za vzdrževanje 62 ubožnic za stare ljudi. To je izjavil Abraham Epstein, tajnik American Association for Old Age Security.

V teh zavodih ima država 35.000 starih oseb. Ako bi imela starostno zavarovanje, bi zadoščevalo je okrog pol ducaata ubožnic, v katere bi pošiljala stare osebe, ki nimajo svojih ljudi in ne doma.

Drugi argument v prid starostni pokojnini je ta, da bi ta sistem ne razdvojil starih in revnih zakoncev v dobi življenjskega zatona. Sedanji način je v tem oziru brezsrčen. Ako hoče onemogla dvojica prejeti podporo od države, se morata vsak posebej izdati v svojo stran.

S prejemanjem penzije bi starček ali starka lahko uživala svoje odstete dni na domu v krogu svojih ljudi, vsaj pa v zasebnem življenju.

Sedanji sistem ubožnic diši po miloščini in tudi ni nič drugega kot milodar. Da se ga človek, ki ima samoponos v sebi, ne posluži do skrajne sile ali pa sploh raje trpi pomanjkanje, je gotovo, ker živeti od miloščine ni prijetno nikomur.

S starostno penzijo ta odij (duh) enostavno odpade in državna podpora dobi drug pomen. Država s tem prizna, da je človeška družba dolžna nuditi onemoglim vsaj najpotrebnejša sredstva za življenje. Je priznanje za storjene zasluge, ki jih ima vsak starček ali starka v knjigi svojega življenja.

Epstein pravi, da je velik promet zavarovalnih družb slabo merilo za ekonomsko dobrot deljavnosti, kar skušajo nasprotniki starostne pokojnine izrabiti v prid svojemu argumentu. Leta 1927 je Metropolitan Life insurance kompanija plačala \$48,280,128 na 311,194 polic. Prilijena je bila pa črtati 2.468,577 polic v vrednosti \$637.977,201.

Politična persekucija učiteljev.

New York. — Vpliv tamanitskih političarjev sega v osrčje mestnega šolskega sistema kot v vse panoge newyorškega vele-mestnega življenja. Proti temu vplivu se bori učiteljska unija, ki je šolski odbor obtožila, da igra politiko.

Predsednik odbora je pozval unijo, da doprinese dokaze za svoje obdolžitve. To se je tudi zgodilo, ko je predsednik unije dr. Henry Linvil predložil odboru in javnosti evidenco, ki pokaže, da je promocija odvisna ne od sposobnosti učitelja, marveč od političnega in verskega pripadništva.

LEWIS SUSPENDIRA ODBORNIKE RUDARJEV

Obetajo se viharni časi v rudarski uniji v Illinoisu.

Indianapolis, Ind. — (F. P.) — Illinoiski distrikt UMW of A stoji pred enako usodo kot je zadela pred leti kanadske rudarje. Lewisova administracija namerava "izravnavati" takoče žalostne razmere v 12. distriktu.

Distriktni predsednik Fishwick in njegova administracija stoji pod obtožbo korupcije, misapropriacije in ponesvebe distriktnega denarja. Lewis je naznanil, da mu je bila dana naloga, da se loti — na njegov način — te situacije in jo "izravna".

Njegova izjava pomeni, da namerava ustanoviti provizorično upravo v 12. distriktu, ki je edini del nekaj mogočne rudarske unije, ki je ključoval notranjim in zunanjim viharjem.

Pred nekaj tedni je Lewis suspendiral poddistriktno organizacijo illinoiskega distrikta. Organiziral je provizorično upravo, v katero je postavil svoje kumovce in privrženice. Svoje diktatorstvo bo sedaj uvedel za vso organizacijo, ako se uspešno izpolni.

Illinoiski distrikt je bil v preteklosti edina postojanka, ki se je upirala Lewisovi dominaciji. Za časa Lewis-Howatovega boja je bil illinoiski distrikt solidno na strani kanadskih rudarjev. Prejšnji predsednik Farrington je zapustil Howata šele takrat, ko se je sednji pridružil komunističnemu vibanju, v katerem pa si bil dolgo aktiven.

Razen treh distriktov na antitraktem polju, ki so bili v preteklosti vedno na strani Lewisa in so tudi še "varni", je illinoiski distrikt edina močna postojanka rudarske organizacije.

S tem v zvezi je zanimivo tudi finančno poročilo tajnika Ameriške delavske federacije. Iz tega je razvidno, da je eksekutiva ADF dala Lewisovi administraciji \$66.000 "popusta" na assessmentu.

Brez tega popusta bi si bil Lewis ne bil mogel nakazati \$12.000 letne plače poleg potovalnih stroškov, ki tudi znesejo približno toliko. Tudi njegovim "organizatorjem" in ganežem bi šla bolji trda, ako bi Lewisovi administraciji ne prisločila na pomoč eksekutiva ADF.

To je drugi faktor, ki igra vlogo pri nameravanem koraku "reorganizacije." Illinoiski rudarji imajo uveden "check-off" rudarji na antitraktem polju imajo uveden sistem "prostovoljnega" plačevanja assessmentov. "Check-off" je za Lewisovo prazno blaginjo velika potreba.

Illinoiski distrikt ima tudi precej premoženja v denarju in v zadolžnicah. Ako se Lewis polasti blaginje illinoiskih rudarjev, bo mogoče še parkrat prejel po \$12.000 na leto.

Illinoiski rudarji imajo tudi izvrsten tednik "The Illinois Miner," ki v notranjem boju organizacije igra veliko vlogo. Kakšna bo usoda njihovega glasila, kadar pride do nameravane "reorganizacije," si je lahko misliti. Končno ta boj pomeni to, da bo prišlo ali do kompletne poraze Lewisove administracije in konca njegove strahovlade, ali pa bo razbita zadnja postojanka nekaj pomena in mogočne rudarske unije. V zadnjem slučaju se bo dvignil nad njenimi razvalinami kot gavran diktator Lewis, si otreseel svoje krave prste in s satanskim veseljem poslušal težko hropenje stotisoč rudarjev, po katerih je pričel padati bič izkoriščanja silnejše kot kdaj prej v zgodovini promogovne industrije.

Kot epilog žalostnemu zatonu nekaj mogočne unije bodo baroni premoga privedli zmago.

Konzul pri sovjetskih jetnikih

Harbin, Mandžurija, 4. okt. — Ameriški konzul Hanson, ki je večer obiskal 1200 sovjetskih jetnikov v internacijskem taboru, je danes sporočil državemu tajniku Stimsonu v Washingtonu, da ni našel nič slabega. Jetniki dobivajo čaj, sladkor, kruh in trikrat v tednu gorko juho. Glavna pritožba jetnikov je, ker ne vedo zakaj so internirani.

Governor posreduje pri podjetnikih

Se boji butare z odpuščanjem starejših delavcev.

Sacramento, Cal. — (F. P.) — Governor Young vidi v zakonu za starostno pokojnino, ki stopi v veljavo s prvim januarjem, veliko butaro za državo. To butaro hoče snizati s tem, da je naročil načelniku državne industrijske komisije, naj v imenu vlade posreduje pri podjetnikih, da prenehajo z odpuščanjem starejših delavcev oziroma jih uposlajo.

V smislu tega navodila je direktor Will J. French araniral več sestankov s podjetniki. Namen teh sestankov je pridobiti podjetnike za governerjevo pro-pozicijo.

Koliko praktičnega pomena bodo imeli ti sestanki, je nemogoče ugotoviti. Ako bo podjetnikom mogoče dokazati, da se jim pro-pozicija izplača v dolarjih in centih, bodo seveda prenehali s izobčevanjem starejših delavcev iz industrije. Golo spajiranje na čustva ne bo dobio nikakega odziva.

Vendar pa kaže akcija governerja pravo smer. Ako državno posredovanje v zvezi s tem vprašanjem ne bo takoj doseglo svojega namena, bo vseno državo vprašanje v ospredju. Eno največjih vprašanj je, da se ljudstvo zavzame za problem starejših delavcev in prisili podjetnike in državo, da nudijo starejšim delavcem sredstva za življenje.

Najboljši način za ukinitje tega barbarskega odpuščanja starejših delavcev bi bilo kaznovanje podjetnikov za vsak slučaj odložitve delavca radi starih. Kaznovanje bi moralo biti dovolj veliko, da bi se podjetnikom ne izplačalo njihovo samopasno postopanje.

To kaznovanje bi moralo biti dodatno k starostni zakonodaji, ker potreba po zadnji mora biti očitna vsaki osebi. In ta poteza kalifornijskega governerja, ki je bila storjena ne s humanitarnega stališča, marveč radi vprašanja balanciranja državnega budžeta, kar je gotovo važno, ima to lastnost v sebi, da upeljava starostne zakonodaje pomeni večje vladno zanimanje za problem brezposelnosti, posebno v kolikor se tiče starejših delavcev.

Značilno s to vestjo je tudi vest, da se je isti dan, ko je governer naznanil ta odlok, usmrtil neki 58 letni brezposelni delavec v San Franciscu. Zapustil je sledečo notico: "I am too old, they won't give me any work." (Ne dajo mi nobenega dela, ker sem prestar). Ta slučaj je je nadaljnji dokaz, kako perča postaja situacija starejših delavcev.

Albanski banditi ubili devet koljarjev.

Belgrad, 4. okt. — Krogle albanskih banditov so večer ubile devet koljarčkov blizu jugoslovanske meje.

Petnajst deputijev obtoženih umora v Marionu

Serif je pa obtožil 50 delavcev "punta proti državi." Četrty stavkar umri za rano. Unija pokopala žrtve policijske brutalnosti. Mir vlada v tovarniškem mestu Severne Karoline.

Vprašanje Rusije zanima Hooverja

O tem se mogoče posvetuje z MacDonal-dom.

Washington. — Senca ruskega medveda sega tudi na Belo hišo. Njegova barva postaja manj odurna radi vedno večje familiarnosti. Strah, ki je prejšnja leta objemal tudi glavne funkcionarje vlade, je še precej izginit in na njegovo mesto stopa veliko vprašanje, kaj nam je storiti?

Drew Pearson, washingtonski poročevalec "Baltimore Sun" piše, da se Hoover zadnje čase veliko bavi s vprašanjem priznanja Rusije. Predsednikovi prijatelji temu poročilu dostavljajo, da Hoover pridno čita knjige o notranjem položaju Rusije in da se za njo bolj zanima kot za katerokoli državo.

Mnenje tudi obstaja, da bosta z MacDonal-dom o tem podrobneje govorila. Pogovor bo naravno povsem neformalen; in kljub temu, da MacDonal gleda s precej drugimi očali na Rusijo kot Hoover, ne bo svojih zaključkov usiljeval ameriškega predsedniku.

Glavni vzrok, da se Hoover toliko zanima za Rusijo, je ta, ker se ameriški dolarji vedno v večjem številu kotujejo v nje in kar trgovina vedno bolj paralizira kljub kompletnemu pomanjkanju diplomatskih odnosov med obema deželama.

MacDonald slovesno sprejet v New Yorku

Velika delavska množica v New Yorku; socialistična delegacija pri sprejemu v mestni hiši.

New York. — Ramsay MacDonald, angl. laboristični premijer, je bil v petek zjutraj slovesno sprejet na pomolu, kjer se je s svojo hčerjo Isabel in malim oficijelnim osebjem vred izkrcal na ameriška tla, kasneje pa v mestni hiši, kjer je imel premijer — visok, postaven, suhljat in skromen mož sivih las, ki je zrasel v borni škotaki ribiški va-si — oficijeln sprejem.

Oficijelna stran sprejema v lu-ki in mestni hiši je bila običajnega vojaškega in frakarskega značaja. Že v četrtek zvečer sta počakali parnik Berengarijo dve križarki pri Nantucketu, ki sta potem plili vsaka na eni strani pomola. Izmenjane so bile običajne pozdravne brzgojavke. Na pomolu je prvi segel v roko MacDonaldu državni tajnik Stimson in vrstili so se ostali zastopniki zvezne vlade, nato pa zastopniki države in mesta New York. Sledila je vojnja v avtih do mestne hiše, kjer je gosta pozdravil župan Walker. Kratek županov pozdravni govor in MacDonaldev odgovor sta se slišala po radiju po vsej deželi.

Impresivnejši je bil neoficijelni sprejem newyorškega delavstva, ki je bilo zastopano v velikem številu na pomolu in kasneje po svoji delegaciji v mestni hiši. Delegacija so tvorili socialisti Norman Thomas, Morris Hillquit in B. C. Vladeck.

Thomas ožigonal brutalnost policije.

New York. — Socialistični kandidat za župana Norman Thomas vigorozno figosa na svojih shodih policijo radi njene brutalnosti napram stavkarjem in radi nezmožnosti ukročenja newyorških ganežev.

V petih stavkah, ki so se vršile v newyorški oblačilni industriji v zadnjih treh letih, je tamanitska policija aretirala 3882 stavkarjev. Na drugi strani je pokazala pa veliko nesposobnost pri lovu na ganeževce in profesionalne kriminalce, ki jih le malo pride v roke policiji.

Trije čikaški policaji obdolženi političnega umora.

Chicago. — Policijski poročnik Philip Carroll in dva policaja njegove čete so bili v četrtek pozitivno identificirani po stiri najstih pričah kot udeleženci pri umoru zamorskega odvetnika Octavijusa Granadyja, ki je bil ustreljen na volilni dan v aprilu 1928 kot kandidat za republikanskega wardnega odbornika. Kljub identifikaciji so trije policaji še vedno v službi in odgovorni oblagtniki — ne vedo, ali bi jih obtožili ali ne.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASNIK IN LASTIČINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZJEDNICE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: Na Zvezoletni dan (15. avgust) v Kanadi \$0.50 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrti let; v Čehoslovaški in Evropi \$0.50 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrti let; v tujini \$1.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$3.00 na četrti let.

Subscription rates: for the United States (except Canada), and Canada \$0.50 per year, Chicago and Cleveland \$1.00 per year, foreign countries \$1.00 per year.

Cena: vsakega po depozitu. — Recepti se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Nadler za vsa, kar ima stika s uredništvom: PROSVETA, 2857-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Znat' je treba.

Cleveland, O. — Na južno-vzhodni strani tega mesta je naselbina Corlet, v kateri živi velik številni Poljakov. Imajo svojo cerkev in šolo, v kateri se njihovi otroci vzgajajo v strogo katoliškem duhu. Ker živim med temi ljudmi, se večkrat razgovarjam z njimi o raznih stvareh. Nedo go tega sem se pogovarjal s mojim sosedom in ga vprašal, kako je mogoče tako mali fari vzdrževati štiri šolske sestre, cerkvenovnika in duhovnika. Pripovedoval mi je, da farani plačajo do \$50,000 letno v cerkvene namene, poleg tega so pa še razne kolektivne, cerkveni pikniki in zabave, kar prinese veliko denarja. Župnik dobro pozna svoje vernike in je uvidel navado, da se ime vsakega člana njegove cerkve, ki daruje veliko vsoto denarja, razglasi v cerkvi. Razumna se, da to vleče in verniki nosijo denar v njegovo blaginjo. Ker je bila ta velika vsota denarja nabrana, se imeli v načrtu povečanje cerkve.

V mojih razgovorih s temi ljudmi sem se prepričal, da darujejo veliko za svoje cerkvene ustanove, čeprav niso oni gospodarji čez nje. Gospodar denarja je bil duhoven. Ko je ta videl, da je v blaginji se precejšnja vsota, je vzel iz nje \$40,000 in odšel s svojo kuharico na počitnice. Čez nekaj tednov se je duhoven vrnil s počitnic in se oglašil pri svojem škofu, kateremu je dovoljal, da se ne bo več vrnil na svoje staro župnijo. Škof je kmalu za tem poslal nekoga drugega duhovnika na poljsko župnijo, kateremu je tudi nameno, da ima precej umasne puste.

Zalostno je to, da ti poljski farani žive v veliki revščini, a se kljub temu dajajo savajati od svojih dušebrižnikov in jim nosijo denar, misleč, da bodo takole denar plačilo po smrti. Ako bi bili ti ljudje pametni in znali misliti s svojo glavo, bi se davno obrnili hrbet svojim iskoristevalcem. — Paul Kužalščak.

Križarke in dobiček

Iz Washingtona se razlega velik krik. Senat preiskuje zakulisniško afero ladjedelnih magnatov. Ti magnatje, ki grade bojne ladje za "God's country", so pred dvema letoma poslali zelo navihane agente po imenu W. B. Shearera v Zenevo, da je tam agitiral proti zmanjšanju ameriške bojne mornarice na konferenci pomorskih veleal. Konferenca je bila razbita in Shearer se je potem pobahal, da je bilo to njegovo delo. Shearer, ki je igral v Zenevi vlogo častnikarskega poročevalca, je toliko časa intrigiral med delegati, da se Anglija in Amerika nista mogli zediniti in konferenca je padla v vodo. Za to svoje delo je Shearer prejel \$25,000 od treh ladjedelnih družb, dasi se je bil pogodil za veliko večjo vsoto. Magnatje so ogrožljivi svojega agenta in slavno vlado z enim mahom.

Afera je res imenitna. Vlada bi rada pokazala svetu, da je za mir in da lahko doseže razoroženje na morju brez Lige narodov, toda gospodje, ki vlečejo mastne dobičke z graditvijo bojnih ladij, so vladi pokazali, da so močnejši in da lahko prekrižajo vse njene račune glede redukcije križark.

Prva odpoved bi seveda bila, da vlada obrne hrbet vsem ladjedelnim družbam in sama gradi ladje kolikor jih še potrebuje. Naše pošteno mnenje je, da Amerika ne potrebuje nobene bojne ladje, ker so brez pomena. Bojna ladja je dandanes samo še smrtna past za ljudi, ki so na nji — dobra tarča za bombe iz zraka ali za torpede iz globočine. Ali če je vlada tako neumna, da mora zapravljati ljudski denar za bojne ladje, naj jih gradi sama.

Kakor hitro izgine dobiček, izgine tudi patriotizem ladjedelnih družb in konec bo fine igre za kulisami. Sedanja vlada pa ne bo storila tega, kajti — odkod bi potem prišel velik kup denarja za volilne kampanje? Torej — on with the merry dance!

Napačno poročilo

Farrell, Pa. — Nekaj slovenski časopis v Clevelandu je v začetku meseca septembra priobčilo poročilo iz Farrella, Pa., v katerem je bilo rečeno, da je Slovenski delavski dom pogorel. Kaj je poročevalci mislili z besedo "pogorel," mi ni znano. Bil bi najtoliško pošten, da bi dal "vest" v časopise, ki jih čitamo tukaj, ne pa zakotno napadal tako, da zveemo o zadevi šele potem, ko nam iz drugih naselbin poročajo.

Dopisniku lahko povem, da Slovenski dom lepo napreduje, dolga ima še \$1,800, ki pa bo najbrž še letos izplačan. Članstvu našega Doma lahko poročam, da Dom stoji trdno; ako bi tudi pogorel, bi ne bilo dosti škode, ker imamo zavarovalnico nanj, ki krije 95% veljavne tako, da smo lahko brez skrbi, ker ne moremo zgubiti pod nobenim pogojem. Sicer imamo nekaj kukavice, ki bi rade pokladale jajca v tuja gnezda, ali teh je malo. Prosim vse, da poročila, ki prihajajo v svet brez podpisov, ne vzamete za resne. Uradne stvari, dobre ali slabe, dajo v javnost uradniki naše korporacije s svojimi podpismi ter jamčijo njih resničnost. Rojaki po naselbinah naj bodo brez skrbi, ker dom še stoji in je najhujše, to je dolg, že prestat.

Dne 12. okt. bomo imeli maškarako zabavo. Pozivam vse, da pridete na zabavo maskirani. Jaz sam bom gledal, da dobim prvo nagrado. Dom se pripravlja za obilen posest.

Frank Kramer.

Nesrečna smrt člana

Pittsburgh, Kans. — Poročati moram o nesreči, ki je zadela br. Jos. Udoviča, člana društva št. 235 SNPJ. V bližini eksploziji, ki se je pripetila v rudniku v Panami, Okla., 27. sept., je bilo ubitih osem delavcev, med njimi Jos. Udovič. Ko so njegovo truplo izkopal iz podsut, je bilo tako obgano, da ga je bilo težko spoznati. Rojaki v omenjeni naselbini so mu oskrbeli lepo rakev in ga pripeljali k njegovi sestri, ki živi tukaj. Njegovega pogreba se je udeležilo članstvo društva, h kateremu je spadal in več njegovih prijateljev in znancev, ki so mu darovali lepe vence in cvetje v zadnji posrjav. Tukaj zapuščena sestra mrs. Anton Žagar in polsestra mrs. Frank Žagar. Poročevalce.

Velik protest delavcev

Dover, N. J. — 1000 organiziranih delavcev je korakalo po mestu v znak protesta proti dvestoletni stavki, ki se vrši pri Richardson & Boynton Stove kompaniji. To so bile največje delavske demonstracije, ki jih je to mesto videlo v dolgih letih.

"Sovjetska zemlja" izgnila

Seattle, Wash. — Sovjetsko letalo "Sovjetska zemlja," ki je snoči malo pred sedmo uro poletelo s štirimi moškimi iz Sitke v Alaski proti Seattle, ni do petka jutraj dospelo sem. Daljša znaša 900 milj.

Samostan na dražbi

V samostanu Karmelitank v Lüttichu je leta 1908 umrla redovnica Marija Florin, ki je zapustila v neki banki naloženih 478.480 frankov kot dedščino po umrlih sorodnikih. Po njeni smrti si je pa to premoženje privoščil samostan, češ, vse kar pripada redovnici, pripada obenem samostanu. Njeni dediči pa s tem niso bili zadovoljni in so zahtevali izročitev tega premoženja, o čemur pa redovnice niso hoteli nič slišati. Zato se dediči vložili tožbo pri sodišču, ki je njihove zahteve priznalo upravičenim. Ker pa samostan še sedaj ni hotel izročiti premoženja zakonitim dedičem, je sodišče dalo samostanu zarubiti in se bo to dni vršila dražba, če se redovnice prej ne premislijo.

Med vojno je cena bombažu v Ameriki

Med vojno je cena bombažu v Ameriki poskočila na 42 centov funt. Istočasno je sorazmerno poskočila cena srajcam iz bombažne tkanine. Kasneje je cena bombažu padla na devet centov funt, toda visoka cena srajc je ostala. Če kdo misli pomagati farmarju, naj malo pogleda naokrog kdo dobi diferenco med strovinami in izgotovljenimi potrebščinami. Farmarju bi se dobro prilgel delež te diference.

Prof. dr. phil. et med. Er. Stern

Zdravnikov posej je zdraviljenje bolnega človeka — ne bolezn, kakor so dolgo mislili. Vselej je ves človek bolan in vselej potrebuje ves človek zdravilniške oskrbe. Bolnik zahteva od zdravnika, da posluša njegove tožbe in pritožbe, da jih resno posluša, da se uživi v njegov položaj, in šele tedaj, ko se je to zgodilo, začne blagodejni vpliv zdravnika, se začuti olajšanega in sproščenega mnogočesa, kar ga je prej težilo.

Bila je ena izmed velikih napačnih prejšnjega stoletja, da niso hoteli videti tega človeško-osebnega razmerja v odnosih med zdravnikom in bolnikom. Ko pa se je razčela naravoslovna veda, so prodrle naravoslovne metode in način mišljenja tudi v medicino. Toda ko že ugotovljamo blagodejni vpliv prirodoslovja na veliki napredek medicine malone na vseh področjih, ni se smelo na drugi plati prikrivati, da je s tem nastala nevarnost, da bistveni viri, iz katerih je zdravništvo črpalo dragocene in nenadomestljive sile, ne usahnejo. Zakaž prirodoslovje je neosebno; ono deluje stvarno, ker vidi v osebnih činiteljih, kjer jih kaj je, vire pogrešk.

V medicini je moralo to stremljenje dovesti do tega, da so se — kakor se je nekdo dobro izrazil Leyden — jeli bolj ukvarjati z raziskavanjem bolezni kakor z bolnikovo osebnostjo. Zdravnik je menil, da mora svoje ravnanje graditi samo na znanosti, bil je uverjen, da je njegova glavna naloga "raziskavanje" in da mora biti nasproti bolniku vistem razmerju kakor prirodoslovje nasproti objektu; bolnik mu je postal "slučaj". Da tako pojmovanje in tako razmerje nasproti bolniku za le-tega ni pravično, menda ni treba praviti; toda resnici na ljubo moramo poudariti, da "dobri zdravnik" ni nikoli tako ravnal, ker so se v njem oglašali tudi drugi motivi.

Zdravniški poklic ni nikak "znanstveni" poklic, če zaznamujemo s to oznako poklic, ki ima nalogo večati naša dognanja in spoznanja; zakaž prva zdravnikova naloga ni raziskavanje ampak zdravljenje bolnika; kvečjemu bi lahko njegov poklic v toliko imenovali znanstven, ker temelji njegova opravljanje zvečine na spoznanjih in dognanjih, ki jih znanost spravlja na dan. Nikakor pa ne gre, da bi spoznanja, ki mu jih je znanost dala na razpolago, izbral tako nekako kakor tehnik prirodoslovna dognanja, in da bi mu prirodoslovna podlaga sama zadoščala za prakso. Vsak "slučaj" je drugačen, ker se vsak človek razlikuje od drugega, ker vsako drugače "reagira" na vsakovrstne življenjske dražljaje, kakor na primer na okužitev (infekcije), nezgode, strupe itd. in je zato potrebno, da zdravnik v vsakem posameznem primeru docela upošteva mnogostevilne individualne činitelje in pogoje.

Treba pa je dalje tudi pomisliti, da je človek osebnost in da se bolezen ne javlja z edinim v organizmu se odigravajočim procesom, ki ne bi pri svojem poteku tako ali tako prizadel celotnega organizma. O, so taki primeri, a le bolj izjemni. Vedeti je treba, da ni vseeno, kakšno je to trpljenje, to je, način, kako bolnik svojo bolezen doživlja in kako stalniše savzema nasproti njej, — da za potek bolezni ni vseeno. Narobe, od duševnih činiteljev je mnogo odvisno, kakšni simptomi nastopijo, kako se oblikujejo, ostanejo ali izginejo; od duševnih činiteljev je odvisno, kako bolnik opravi s svojimi bolečinami, in vselej je velevažno, da se bolnik navadi pravilnega ponašanja v zdravju, še bolj pa v bolnih dneh, da zavzame svoji bolezn stalniše, ki se tudi pravilno stalniše nasproti sebi in svoji bolezni, stalniše, ki se tudi tedaj ne izprevrže v nejevoljo in grenkobo, če bi imeli biti ogroženi bistveni življenjski interesi.

Naj gre že za kakršnokoli bolezen, vselej trpi človek, ki zahteva paznje, nege, razumevanja. To pa so momenti, ki jih prirodoslovje ne ume vselej po vrednosti ceniti, da, ki jih konec koncev mnogokrat celo prezre. Toda zdravnik ne sme prezreti trpljenja duševnih muk svojega bolnika, skrbni in jadv, če hoče biti resnično zdravnik, (Dolje na 3. strani.)

Br. Paul Berger se v dopisu pritožuje, da je v Prosveti "dvojna mera" za člana.

Br. Paul Berger se v dopisu pritožuje, da je v Prosveti "dvojna mera" za člana. "Prej je bila in še danes je." Kakor kupimo tako prodamo. Dokler bodo gotovi člani zahtevali vso mero zase, bodo vedno trdili, da so prikrajšani. Radi bi poznali tisto uredništvo v bodočnosti, ki bo vsem, čisto vsem ustreglo. Do danes je bilo uredništvo glasilo "ultimate goat", nad katerim se je moral nekdo vedno znašati.

Prof. dr. phil. et med. Er. Stern

Zdravnikov posej je zdraviljenje bolnega človeka — ne bolezn, kakor so dolgo mislili. Vselej je ves človek bolan in vselej potrebuje ves človek zdravilniške oskrbe. Bolnik zahteva od zdravnika, da posluša njegove tožbe in pritožbe, da jih resno posluša, da se uživi v njegov položaj, in šele tedaj, ko se je to zgodilo, začne blagodejni vpliv zdravnika, se začuti olajšanega in sproščenega mnogočesa, kar ga je prej težilo.

Bila je ena izmed velikih napačnih prejšnjega stoletja, da niso hoteli videti tega človeško-osebnega razmerja v odnosih med zdravnikom in bolnikom. Ko pa se je razčela naravoslovna veda, so prodrle naravoslovne metode in način mišljenja tudi v medicino. Toda ko že ugotovljamo blagodejni vpliv prirodoslovja na veliki napredek medicine malone na vseh področjih, ni se smelo na drugi plati prikrivati, da je s tem nastala nevarnost, da bistveni viri, iz katerih je zdravništvo črpalo dragocene in nenadomestljive sile, ne usahnejo. Zakaž prirodoslovje je neosebno; ono deluje stvarno, ker vidi v osebnih činiteljih, kjer jih kaj je, vire pogrešk.

V medicini je moralo to stremljenje dovesti do tega, da so se — kakor se je nekdo dobro izrazil Leyden — jeli bolj ukvarjati z raziskavanjem bolezni kakor z bolnikovo osebnostjo. Zdravnik je menil, da mora svoje ravnanje graditi samo na znanosti, bil je uverjen, da je njegova glavna naloga "raziskavanje" in da mora biti nasproti bolniku vistem razmerju kakor prirodoslovje nasproti objektu; bolnik mu je postal "slučaj". Da tako pojmovanje in tako razmerje nasproti bolniku za le-tega ni pravično, menda ni treba praviti; toda resnici na ljubo moramo poudariti, da "dobri zdravnik" ni nikoli tako ravnal, ker so se v njem oglašali tudi drugi motivi.

Zdravniški poklic ni nikak "znanstveni" poklic, če zaznamujemo s to oznako poklic, ki ima nalogo večati naša dognanja in spoznanja; zakaž prva zdravnikova naloga ni raziskavanje ampak zdravljenje bolnika; kvečjemu bi lahko njegov poklic v toliko imenovali znanstven, ker temelji njegova opravljanje zvečine na spoznanjih in dognanjih, ki jih znanost spravlja na dan. Nikakor pa ne gre, da bi spoznanja, ki mu jih je znanost dala na razpolago, izbral tako nekako kakor tehnik prirodoslovna dognanja, in da bi mu prirodoslovna podlaga sama zadoščala za prakso. Vsak "slučaj" je drugačen, ker se vsak človek razlikuje od drugega, ker vsako drugače "reagira" na vsakovrstne življenjske dražljaje, kakor na primer na okužitev (infekcije), nezgode, strupe itd. in je zato potrebno, da zdravnik v vsakem posameznem primeru docela upošteva mnogostevilne individualne činitelje in pogoje.

Treba pa je dalje tudi pomisliti, da je človek osebnost in da se bolezen ne javlja z edinim v organizmu se odigravajočim procesom, ki ne bi pri svojem poteku tako ali tako prizadel celotnega organizma. O, so taki primeri, a le bolj izjemni. Vedeti je treba, da ni vseeno, kakšno je to trpljenje, to je, način, kako bolnik svojo bolezen doživlja in kako stalniše savzema nasproti njej, — da za potek bolezni ni vseeno. Narobe, od duševnih činiteljev je mnogo odvisno, kakšni simptomi nastopijo, kako se oblikujejo, ostanejo ali izginejo; od duševnih činiteljev je odvisno, kako bolnik opravi s svojimi bolečinami, in vselej je velevažno, da se bolnik navadi pravilnega ponašanja v zdravju, še bolj pa v bolnih dneh, da zavzame svoji bolezn stalniše, ki se tudi pravilno stalniše nasproti sebi in svoji bolezni, stalniše, ki se tudi tedaj ne izprevrže v nejevoljo in grenkobo, če bi imeli biti ogroženi bistveni življenjski interesi.

Naj gre že za kakršnokoli bolezen, vselej trpi človek, ki zahteva paznje, nege, razumevanja. To pa so momenti, ki jih prirodoslovje ne ume vselej po vrednosti ceniti, da, ki jih konec koncev mnogokrat celo prezre. Toda zdravnik ne sme prezreti trpljenja duševnih muk svojega bolnika, skrbni in jadv, če hoče biti resnično zdravnik, (Dolje na 3. strani.)

LJUDSKI GLAS

Prof. dr. phil. et med. Er. Stern.

Zdravnikov posej je zdraviljenje bolnega človeka — ne bolezn, kakor so dolgo mislili. Vselej je ves človek bolan in vselej potrebuje ves človek zdravilniške oskrbe. Bolnik zahteva od zdravnika, da posluša njegove tožbe in pritožbe, da jih resno posluša, da se uživi v njegov položaj, in šele tedaj, ko se je to zgodilo, začne blagodejni vpliv zdravnika, se začuti olajšanega in sproščenega mnogočesa, kar ga je prej težilo.

Bila je ena izmed velikih napačnih prejšnjega stoletja, da niso hoteli videti tega človeško-osebnega razmerja v odnosih med zdravnikom in bolnikom. Ko pa se je razčela naravoslovna veda, so prodrle naravoslovne metode in način mišljenja tudi v medicino. Toda ko že ugotovljamo blagodejni vpliv prirodoslovja na veliki napredek medicine malone na vseh področjih, ni se smelo na drugi plati prikrivati, da je s tem nastala nevarnost, da bistveni viri, iz katerih je zdravništvo črpalo dragocene in nenadomestljive sile, ne usahnejo. Zakaž prirodoslovje je neosebno; ono deluje stvarno, ker vidi v osebnih činiteljih, kjer jih kaj je, vire pogrešk.

V medicini je moralo to stremljenje dovesti do tega, da so se — kakor se je nekdo dobro izrazil Leyden — jeli bolj ukvarjati z raziskavanjem bolezni kakor z bolnikovo osebnostjo. Zdravnik je menil, da mora svoje ravnanje graditi samo na znanosti, bil je uverjen, da je njegova glavna naloga "raziskavanje" in da mora biti nasproti bolniku vistem razmerju kakor prirodoslovje nasproti objektu; bolnik mu je postal "slučaj". Da tako pojmovanje in tako razmerje nasproti bolniku za le-tega ni pravično, menda ni treba praviti; toda resnici na ljubo moramo poudariti, da "dobri zdravnik" ni nikoli tako ravnal, ker so se v njem oglašali tudi drugi motivi.

Zdravniški poklic ni nikak "znanstveni" poklic, če zaznamujemo s to oznako poklic, ki ima nalogo večati naša dognanja in spoznanja; zakaž prva zdravnikova naloga ni raziskavanje ampak zdravljenje bolnika; kvečjemu bi lahko njegov poklic v toliko imenovali znanstven, ker temelji njegova opravljanje zvečine na spoznanjih in dognanjih, ki jih znanost spravlja na dan. Nikakor pa ne gre, da bi spoznanja, ki mu jih je znanost dala na razpolago, izbral tako nekako kakor tehnik prirodoslovna dognanja, in da bi mu prirodoslovna podlaga sama zadoščala za prakso. Vsak "slučaj" je drugačen, ker se vsak človek razlikuje od drugega, ker vsako drugače "reagira" na vsakovrstne življenjske dražljaje, kakor na primer na okužitev (infekcije), nezgode, strupe itd. in je zato potrebno, da zdravnik v vsakem posameznem primeru docela upošteva mnogostevilne individualne činitelje in pogoje.

Treba pa je dalje tudi pomisliti, da je človek osebnost in da se bolezen ne javlja z edinim v organizmu se odigravajočim procesom, ki ne bi pri svojem poteku tako ali tako prizadel celotnega organizma. O, so taki primeri, a le bolj izjemni. Vedeti je treba, da ni vseeno, kakšno je to trpljenje, to je, način, kako bolnik svojo bolezen doživlja in kako stalniše savzema nasproti njej, — da za potek bolezni ni vseeno. Narobe, od duševnih činiteljev je mnogo odvisno, kakšni simptomi nastopijo, kako se oblikujejo, ostanejo ali izginejo; od duševnih činiteljev je odvisno, kako bolnik opravi s svojimi bolečinami, in vselej je velevažno, da se bolnik navadi pravilnega ponašanja v zdravju, še bolj pa v bolnih dneh, da zavzame svoji bolezn stalniše, ki se tudi pravilno stalniše nasproti sebi in svoji bolezni, stalniše, ki se tudi tedaj ne izprevrže v nejevoljo in grenkobo, če bi imeli biti ogroženi bistveni življenjski interesi.

Naj gre že za kakršnokoli bolezen, vselej trpi človek, ki zahteva paznje, nege, razumevanja. To pa so momenti, ki jih prirodoslovje ne ume vselej po vrednosti ceniti, da, ki jih konec koncev mnogokrat celo prezre. Toda zdravnik ne sme prezreti trpljenja duševnih muk svojega bolnika, skrbni in jadv, če hoče biti resnično zdravnik, (Dolje na 3. strani.)

Ali je proletarska umetnost?

Georg von der Vring: Da. Rus Tolstoj, Francoz Zola, Američan Sinclair, Nemec???

Erich Weinert:

... Ta literatura in umetnost oblikujeta zame za stremljenja delavskega razreda, stremljenja moralne človečnosti.

Za najvažnejše predstavnike te smeri smatram: Henri Barbusse, Johannes Becher, Maxim Gorki, George Grosz, Arthur Holtscher, Egon Erwin Kisch, Kurt Klüber, Erich Mühsam, Otto Nagel, Erich Weinert, Henrich Zerkow, Bernard von Brentano.

Ker je gibanje razreda delovnih ljudi no gibanje, ki je odkritostno in pomenljivo umetnost njen izraz ali je pa sploh no. Predstavnikov te "struje" ne vidim; menda vsi, ki se trudimo, brez vsake zahteve ali zirnosti preiskati in povedati resnico o dajočih razmerah zato, da dobimo druge.

Arthur Holtscher:

... Za največjega živečega proletarskega pesnika smatram Čeha Petra Bezruča.

Camille Huysmans:

V splošnem so umetniki izrazili individualno. Le prečesto so odsev interesov in potreb posejdelcega razreda. Zelo malo poetov, ki bi razumeli ogromno delavsko gibanje 20. stoletja. Imam tudi vtis, da preprosto prihajajo. Dogodi se, da vidijo revne. Torej grejo mimo proletariata — stvarnika novega reda. Če ga slučajno najdejo, ga samo opazujejo.

Emile Vandervelde:

Mislim, da se morajo šele roditi ali pa so vsaj zelo redko posejani umetniki in poeti, ki res oblikujejo stremljenja delavskega razreda.

Constantin Meunier, Anatole France, G. K. Henri Barbusse nas lahko navdušijo stremljenja delavskega razreda. Delavec je hvaležen za navdušenje, ki ga kadejo njegova. Toda iz osnovne, v resnici so njim simpatije "konformne" z Zola-jevim "Germinalom". Obžalujemo. Toda ugotoviti moramo. All se bo to izpremenilo? Bržkone se izpremeni šele s onim dnem, ko bodo pisali in umetniki ljudstva izhajali iz njega, mada k njemu prihajajo.

Lenormand:

Slijajna se mi zdi Gorkega formula, ki finira proletarskega pisatelja po njegovem vrststvu do vsega, kar od sunaj in znotraj tira človeka in zavira njegov svobodni razvoj in naraščanje njegovih sposobnosti.

... Najvažnejši predstavniki proletarske literature? Po definiciji Gorkega spadajo nje novi sovjetski pisatelji Ivanov, Plinajev, dr. potem Kaut Hamsun, Charles de Coste, Camille Lemonnier, Verhaeren, Valles, M. Beau, Romain Rolland, Barbusse, Vildrac, Hamel, Victor Margueritte, Saint Georges Bouheller, Synge, Hauptmann, Toller.

(Konec.) ("Svoboda")

PLANUJEVANJE NA ANGLEŠKEM PONEHUJE

Londonsko notranje ministrstvo priobčilo statističen pregled, iz katerega je razvidno, da je produkcija spiritozov v Angliji precej obno padla. V primeri z l. 1913 je padla proizvodnja piva lanskoo leto na 55 odst., proizvodnja žganij pa celo na 42 odst. Istočasno naravoslovno tudi pijačstvo in kazni ter gladi, ki so posledica preobilnega zavijanja alkohola. V primeri s 172,000 osebam, ki so bile v globljene in kaznovane zaradi preobilnega pija, so imeli v Angliji lanskoo leto samo 55 takih slučajev. Da so se skrčili tudi smrtni meri, je povsem jasno. Statistika navaja tozačevne številke, in pravi, da je število smrtnih primerov padlo od 5800 na 2400. Trenutna akcija na Angleškem torej rudi lepe rezultate, čeprav se ljudje nortujejo iz Angleške, jim gre prvo mesto med častilci Bakha na nji.

Ameriško življenje

Zamenjal ženo za vozni listek.

Agat Severin Olson je bil Čikašan poljski lišču. Šved po narodnosti in pleškar po pokcu. Glavno pa je bilo, da je bil oženjen. Vzrok, da so o njem pisali veliki čikaški listi.

Pred par leti je Olson iskal delo. Dobil je pri plekarskem pogodbeniku Axelu E. Fredholmju. Bil je tako vesel novega bossa, da je povabil k sebi na kosilo, ženi pa je naročil naj bo prijazna z njegovim bossom, kadar pride k njima v goste, da bo delo dalj časa trajalo.

Načrt se je dobro obnesel glede dela, glede žene. Leto dni kasneje ga je žena ustila in iztožila ločitev zakona. Olson, ne len, jo mahne k drugemu sodniku in pove svojo zgodbo. Fredholm mu je odvzel ženo, ko je preveč prijazna z njim zaradi njegovega blagodejnega vpliva, ne mara je! Pač pa hoče, da bogati pogodbenik izplača stotisoč dolarjev škodnine za ukradenko ljubezen njegove žene. Tožba je bila formalno vložena.

Nekaj dni kasneje pride Olson k sodniku naznanilom, da umakne tožbo. "Vse je postneno med menoj in Fredholmom." "Ali ste dobili stotisoč?" vpraša sodnik. "Ne baš toliko. Dobil sem petsto dolarjev — baš dovolj, da lahko odpotujem dom na Švedsko, kjer ni takih sitnosti. Baš pa ostane kjer hoče!"

Vesti iz Jugoslavije

ZA MRTVE IN ZIVE.

(Ljubljana, 20. sept. 1929.)

Po porazu vseh antisovjetskih ofenziv belih gard, je bila protisovjetska armada razpuščena in se je raztepla preko Evrope. Glavne evropske sile so mnogo teh ubojnikov nakopali majhnim državam na vrat. Tako se Jugoslavija ponaša z velikim številom ruskih emigrantov, ki imajo državne, dobre državne službe, ki so oficirji, profesorji, zdravniki v armadi, pogodbeni uradniki, študenti univerz in tehniki, pesalci po teatru, igralci i. t. d. Dojem domači izučeni strokovnjaki inženjerji in doktorji čisto bedno žive in ne najdejo služb, ki bi jim pred leti še zelo amrcelo.

Jugoslavija je znana dežela za ruske emigrante, za žive. Zdjaj bo bodo proglasili še za zatočišče mrtvih emigrantov.

General Vrangal, komandant protisovjetske ofenzive, ki je žalostno propadel z njo, je lani umrl v Bruselju v Belgiji. Zdjaj ga misljo prepeljati iz belgijske zemlje v Beograd, kjer naj se vrši svečan pogreb. Izkazane mu bodo vse časti, ki jih predpisujejo naši zakoni in običaji vojvod. Sestavljal se je odbor iz Rusov in naših oblasti, ki bo vodil vse svečanosti.

General Vrangala bodo pokopali kot jugoslovanskega vojvoda. Z vsem pompom in sijajem. Naša zemlja je pač dobra, da preživlja žive in da sprejme mrtve ruske emigrante. To da je zahvala za rusko svoječasnno carsko pomoč.

Na smrt z vrvo.

Maribor, 20. sept. 1929.

Danes je stal pred porotnim sodiščem 29-letni želar Josip Glas iz Pregrade na Hrvatskem, ki je obdolžen, da je 19. marca letos izvršil roparski umor nad Jakobom Širovnikom v Zakljuju pri Podlehniku.

Zločin se je dogodil tako-le: Jakob Širovnik se je mudil na živalskem semnju v Krapini, kjer je hotel kupiti vole. 19. marca se je vračal domov, živine ni bil kupil. Med potjo se mu je pridružil obtoženi Glas in mu začel ponujati svoje vole, ki da jih zadaj žene njegovo dečko. Spotoma sta se oglasila v krčmi, kjer je Glas plačal za vino. Popoldne sta nadaljevala pot proti Ptuj. Od takrat ju ljudje niso več videli, pač pa so pozno v noči videli Glasa, kako se vrača sam. Nekaj ljudi ga je na cesti srečevalo, a se jim je Glas umikal. Vendar so si mnogi zapomnili njegov obraz in v današnjem obtožencu so priče spoznale tega neznanca, ki je ponoči spremljal Širovnika.

Širovnika pa so našli drugo jutro na minoritakem travniku v Zakljuju mrtev v mlaki strnjene krvi. Glavo je imel tako razbito, da so zobje in kočice ležale krog nje. Znak, da je še po mrtvem tolkel zločinec s topim predmetom. Širovnik je nosil sabo krog 10.000 v hladnem žepu med nogami. Ta žep je bil popolnoma raztrgan, listnice nikjer — zločinec ga je bil oropal.

Obtožence se sicer zagovarja, da sta se res sprla s Širovnikom med potoma in da ga je Širovnik udaril trikrat krog ušes, nakar je tudi on udaril. Potem pa je zbežal, ker je slisal klice: "Udri ga, udri!" Ve pa se tudi, da je bil Glas do tedaj v dolgovi, da pa jih je po tistem dnevu poplačal, vsaj deloma. Priče so enako v njem spoznale onega, ki so ga srečali plažnega se ponoči po cesti.

Porotniki so vprašanje umora, sleparstva in poneverbe potrdili, nakar je bil Glas obsojen na smrt na vešalih. Zagovornik obtoženca je vložil priziv.

Ministrstvo za socialno politiko in koncerte.

Ljubljana, 19. sept. 1929.

V Beogradu se mudil tajnik naše Glasbene Matice gosp. Mahkota, da izposluje nekatere ugodnosti za koncertno turnejo, ki jo misli letos prirediti po Franciji. Gostovala bo a koncerti po mnogih velikih pariških

mestih, pa tudi v rudarskih pokrajinah, kjer prebivajo Sloveni-izselenci. Mahkota se je oglašil pri ministrstvu za socialno politiko, da mu je razložil program turnee. Program je izdelan spozrazumno z izseljenimi komisarjem v Franciji. Minister mu je zagotovil, da bo ministrstvo za socialno politiko dalo podporo za tri koncerte, ki jih bo Glasbena Matica brezplačno priredila v jugoslovanskih nasebinih Francije.

Naši izselenci so rudarji, ki jim domovina ni mogla ali ni marala dati kruha, pa so šli iz domovine iskat "domovine" v tujini. In ministrstvo za socialno politiko jim bo zdaj poslalo koncerte ter izdalo za to stroškov na tisočake. Vsekakor, nuditi izseljencem koncert naše glasbe, je lepo, a bogve, če ne bo marsikateri izmed njih s ardom sprejel to lepo gesto Matice, izseljenkega komisarja in socialnega ministrstva, ki je pri volji, poslati za njimi v tujino koncerte, dočim jim kruha v domovini ni moglo preskrbeti.

Meščanska družba dela vse narobe...

Kar čudno je to.

Ljubljana, 21. sept. 1929.

Tujaki promet se v naši državi dviga iz leta v leto. Po vsaj državi uspešno delujejo tujakoprometne pisarne in društva, ki imajo tudi zvezo z inozemskimi potovalnimi pisarnami, ki so organizirale že lepo število velikih izletov tujcev v naše kraje. Največ prometa izkazuje seveda Dalmacija, a kot druga pokrajina je Slovenija z Bledom in planinami.

Tudi ministrstvo za trgovino gre na roko tujakoprometnim društvom, ker je postal obisk tujcev za naše gospodarstvo važen vir dobička. Tako je te dni minister za trgovino podpisal akt, s katerim se razdeljuje 150.000 Din podpore za planinska društva in 240.000 Din za druge tujakoprometne ustanove. Minister je pred razdelovanju posameznih društev ter je po te ocentivi razdelil tudi podpore. Izkazalo se je, da izkazuje jugoslovanska planinska društva in tujakoprometne pisarne največ uspeha in da so deležne največje pohvale. Ministrstvo se je postavilo na pravilno stališče, da naj uživa največjo podporo tisti, ki največ dela. Zato je od vsote 150.000 Din namenjene za planinska društva nakazalo Slovenskemu planinskemu društvu 50.000 Din, dočim je n. pr. beogradsko planinsko društvo prejelo le bore 5000 Din, torej desetkrat manjšo vato. Tako je odredil minister, a potrditi mora ministriški predsednik.

To je menda prvi slučaj, da dobi kaka slovenska ustanova večjo podporo kakor sorodna ustanova v Beogradu. Temu se je kar čuditi.

tri večere v radiju in tudi za gramofonske plošče. Se v istem mesecu je imel v Clevelandu prvi koncert za angleško publiko; uspeh je bil enako velik, slovenska narodna pesem je navdušila tudi Američane. Iz Chicaga je bil povabljen v New York, da poje v High Society na čajanki v last jugoslovanskemu poslaniku.

Do avgusta je Šubelj absolviral že 60 koncertov širom Amerike, nakar je odšel v Florido na emesečne počitnice. Medtem je pričel dobivati ponudbe ameriških drušev za koncertni angažma. Do tedaj je namreč vse koncerte sam sklenil in tudi sam odpel, in to po večini le v slovenskih nasebinah ameriških mest.

Po počitnicah je sprejel ponudbo ameriške koncertne družbe Adolf of Education, ki ga je vezala za 40 koncertov od New Yorka do San Franciscu. Angažma je začel 15. sept., prej pa je absolviral še lastne koncerte v Pittsburghu, Rye Beachu, Oaklandu, Ellyju v Minesotti, Little Fallau ter v Newyorku, kjer je ponovno pel v radiju in za gramofon.

Angažirano turjeno je začel 15. septembra v New Yorku a koncertom, ki je bil namenjen predvsem neslovenski amer. publiko. Šubelj je imel takrat že velik renome in razprodani koncerti so bili najboljši znak njegove popularnosti. Pol programa je pel v angleščini, v drugi polovici pa slovenske narodne pesmi; nastopil je pri tem v pristni gorenjski narodni noši, ki jo je dobil iz domovine. Uspeh prvega koncerta v angažmaju je prekašal vse dotedanje. Slovence nove so že prej mnogo pisale o Šublju, sedaj pa tudi angloameriški listi niso šteditli s pohvalo in Šubelj je dobil ime, ki mu je zagovarilo uspeh vseh nadaljnjih koncertov, ki so se nato naglo vrstili do San Franciscu. Kako so učinkovala baš takrat na uradništvo slovenskih dnevnikov v Ameriki prihajajoča pisma iz domovine, da je v Ljubljani mnogo boljših pevcev kakor je Šubelj in da naj povabijo te v Ameriko, si je lahko misliti...

Božični večer je prebil Šubelj v Hollywoodu. Tam se je sestal s slovensko filmsko igralko Zala Zaranin in s Slovencem Listom, ki je "cameraman" pri United Artists. Spoznal je tamkaj še nekoga Slovenca-milijonarja, ki mu je iz veselja, da se je znašel z rojakom iz domovine, razkazal ves Hollywood, naposled pa je naletel še na premožno Slovenko, ki biva v Hollywoodu že od svojega 16. leta in ima tam prekrasno vilo.

Zanimiv je bil Šubljev uspeh v radiju v San Franciscu. Še med koncertom je dobila postaja nešteto telefonskih pozivov, naj se koncert ponovi, nakar je postaja podaljšala program za 15 minut. Na sporedu so bile samo slovenske narodne pesmi.

Iz San Franciscu je nadaljeval Šubelj svojo turnejo skozi Denver, Rock Springs, Red Lodge, Detroit, Cleveland, Indianapolis, Chicago itd. nazaj v New York.

Da je v zvezi a tem velikim umetniškim uspehom našega Šublja tudi primeren gmotni uspeh, je umevno. Pa tudi svoji domovini je z zmagovitimi uspehi mnogo koristil na ugledu. Novine so redno povdarjale, da je Šubelj Jugosloven, da je prišel iz Ljubljane. "Milwaukee Journal" je prinesel pred kratkim veliko kolorirano sliko: Šublja v gorenjski narodni noši. Sedaj se vrača po 18 mesecih v domovino. Na odidih! Na svoji koncertni turneji je prevozil samo na vlak okrog 46.000 km. Živeti je moral tipično ameriško življenje, ki zahteva mnogo dela, mnogo naporov in ki mora končno tudi dobiti oddih in osveženje. V domovini namerava ostati le kratko dobo, nato pa se povrne v Ameriko.

Kljub vsem tem svojim uspehom in veliki slavi pa je ostal Šubelj vedno nespremenjen, priprost in skromen, kakor ga je poznal vsakdo v Ljubljani. Sam si ni delal nikake reklame, niti svojcem ni poročal o sebi in svojih uspehih tako, kakor so želeli.

Koncem septembra bo Šubelj v Ljubljani. Bilo bi želeli, da ga čujemo z njegovim ameriškim sporedom tudi pri nas, pa tudi ljubljanski radijo bi morda ustregel svojim poslušalcem a Šubljevim večerom.

Novidni žarki življenja

Pod "atanico" ali "celico" razumemo v biologiji zaključeno enoto rastlinskega živalskega tkiva. Takšna enota se odkriva pod drobnogledom včasih pri majhnih povečavi kot tvorba, ki se stoji v glavnem iz gibke mase in nekakšnega jedra v tej masi. Rast mnogih organizmov temelji na delitvi celice, pri čemer nastajajo samostojne nove celice a lastno plazmatično maso in lastnim jedrom.

Starejša biologija nam ni vedela povedati, kaj navaja stanice do delitve ali z drugo besedo organizme do rasti in razmnožitve. Sele povojna doba je napravila v tej stvari nekoliko odkritij, ki nam dajejo nepričakovan vpogled v najkrajnostnejše snovanje žive prirode in nas postavljajo ob korenine življenja sploh.

Delitev stanic povzročajo nevidni žarki.

Ze l. 1922 je objavil ruski življenjslovec Aleksander Gurvič v Moskvi senzacionalno vest, da izkazuje stanice med procesom delitve čudne, našim očem nevidne žarke, ki učinkujejo na druge stanice lastnega ali tujega organizma tako, da se pričenjajo a svoje strani deliti.

Gurvičeve odkritje je ostalo najprvo neopazeno oz. znanstveni svet mu ni pripisoval toliko pomena, da bi se mu zdelo vredno podrobne preiskave. Še potem, ko sta dva druga učenjaka, Reiter in Gabor a študijskega laboratorija družbe Siemens in Halske potrdila resničnost Gurvičevih trditve, so izražali nekateri med najboljšimi biologi avo je dvome. Toda eksperimentalno gradivo okrog tega vprašanja je sčasoma tako naraslo, da ni razloženo samo teoretično, temveč da so začeli iz njega izvajati tudi že praktične konsekvence.

Čebule, žabji paglavci in oteklina žarijo.

Osnovni Gurvičev poskus obstoji v tem, da usmeriš vršič rastoče kuhinjske čebule navpično na drugo čebulo. Če pol ure izrežeš tej zadnji tanko ploščico. Pod drobnogledom opaziš na tisti strani izreza, ki je bil obrnjen proti vršiču, znatno živahnjša deljenja celic ali "mitoze", kakor se imenujejo a strokovnim izrazom, nego na nasprotni strani. Če postaviš debelo kremenčevo okence med vršič in drugo čebulo, se bo pospešeno deljenje celic nemoteno nadaljevalo, stekleno okence pa ga ustavi. To pomeni, da učinkuje sila iz vršiča tudi skozi kremenec, skozi steklo pa ne — pojav, ki ga opazoma drugače pri ultraviolelnih žarkih. In dejansko sta dokazala Reiter in Gabor, da niso Gurvičevi žarki nič drugega nego ultraviolelni žarki in sicer iz dveh ožkih pasov v dolgovalnem ultravioletu okoli valovnih dolžin 337 milijontink milimetra in 280 milijontink milimetra. In čudno: natančno isto izkazujevanje kažejo sveže zrezani paglavci in zločeste oteklina na raku bolnih organov.

"Pasovi rasti" in "središča rasti."

Nadaljnja raziskavanja so ugotovila, da ni samo delitev stanic zvezana s pojavom ultraviolelnega izkazujevanja. Z eksperimenti so namreč dognali, da nastaja tudi tam, kjer se v organskih snoveh, n. pr. v kaši iz čebulnega dna, v katerih se tvorijo še neznane kemične substance, ki stopajo v medsebojne reakcije. Te reakcije utorjajo naše nevidne žarke. Nastajanje reakcij pa zahteva svetlobnih dražljajev od zunaj in sicer zadošča za kašo iz čebulnega dna že navadna, vidna svetloba, ki je prosta ultraviolelnih žarkov, dočim se iz vršič aktivacija navedenih kemičnih snovi v čebulnih koreninah samih, ki jih vidna korenina ne more doseči, na ta način, ki nam ni še povsem jasen. Zdi se pa, da prejemajo te snovi za aktivacijo že pripravljene iz nekega "središča rasti" v čebulnem čnu. To bi bilo tisto središče, iz katerega se uravnava rast celotne rastline oz. njenih "pasov rasti," t. j. tistih delov, ki se rastejo.

Ti skrajno zapleteni procesi seveda še zdavnaj niso povsem pojasnjeni, vendar pa nam odkrivajo že doseženi raziskovalni uspehi, kako tesno so spojena kemična dogajanja v organskih a svetlobnim pojavom. Vse živo življenje je bolj odvisno od svetlobe, vidne kakor nevidne, nego smo menili do zdaj. In to

velja v enaki meri za rastlinske kakor za živalake organizme. Ze zgoraj smo omenili, da oddaja tudi kaša iz zrezanih paglavcev ultraviolelni žarke. Tu je treba nekaj dostaviti: nastopanje teh žarkov opazamo namreč le tedaj, če so kaši primešani deli možganov. To pomeni, da je središče rasti pri živalih, vsaj pri vretenčarjih, v možganih. Do tega naziranja je prišel v najnovjšem času tudi Aleksander Gurvič, ki trdi, da prenaša kri "mitogenske", rast povzročajoče tvarine iz možganov v pasove rasti. A to velja v našem primeru le za paglavce, ki niso zrasli čez dolžino poldrugega centimetra. Samo iz mladega, embrionalnega možgankega tkiva izvirajo ultraviolelni žarki, dočim bi jih iskali zaman v možganih odraslih žab.

Zelo zanimivo je nadalje odkritje, da se pojavlja v oteklinah raka ista vrsta žarkov, ki bo s svoj priliki lastna celotni živi naravi, saj so jih ugotovili celo pri tako nizko razvitih bitjih, kakršne so drozgne glivice. Mimogrede povedano: navadne oteklina ne kažejo žarilnih lastnosti.

Tik pred problemom smrti.

Reiter in Gabor sta dokazala, da je proces celčne delitve odvisen bolj od žarilne trajnosti nego od žarilne intenzitete (sile, množine). Pri določenih intenzitetah, doseže delitev svoj maksimum, vse ostalo je odvisno od časa obsevanja. Z zunanjimi viri ultraviolelnih žarkov sta dosegla Reiter in Gabor a valovno dolžino 334 (milijontink milimetra) pomnoženo delitev stanic čebulnega izreza že po petih minutah, učinek je nato nekaj časa narasal, po 30 minutah pa so začele stanice odmirati in beljakovine v njih so se sesirile. V biološkem smislu bi torej lahko definirali končni razpad, umiranje celic kot posledico žarilnih vplivov, ki pospešujejo začetoma rast in življenje vseh živih stvari!

Zarke zavirajo.

Reiter in Gabor sta šla še dalje. Obsevanje a valovno dolžino 334 sta dopolnila z veliko manj intenzivnim, istočasnim obsevanjem a valovnimi dolžinami med 290. in 320. milijontinko milimetra in sta opazila, da so ti dodatni žarki popolnoma ustavili učinkovanje rast pospešujočih žarkov. Delitev celic se je namreč ustavila in še vedno vršič, ki sta ga obsevala, se je skrivil. To presenetljivo dejstvo razlagata a tem, da ustvarjajo žarki 334 iz kemičnih tvarin v organizmu novo tvarino, ki jo žarki 290 do 320 spet razkrojijo v prvotne stvari. Takšni pojavi so nam znani iz fotokemije. To je nad vse važno odkritje že zato, ker smo dobili v roke morda najuspešnejši način za pobijanje raka! Zdravilna veda se bo posluževala teh žarkov za paraliziranje strašnih učinkov, ki jih imajo rast pospešujoči žarki v zločestih oteklinah!

Otroci svetlobe.

Nad vse pomembno je končno neko drugo odkritje, ki sledi iz prvotnega odkritja genialnega ruskega učenjaka. Pod "partogenezo" razumemo umetno opajanje jajček po nespolni poti. To je dokaj preprosta zadeva. Loeb je n. pr. oplajal jajčeca morskih ježev a tem, da je spremenil količino soli v rastopini, v kateri jih je hranil; Bataillon je rahlo prebodel neoplojena žabja jajčeca in so se mu izlegli paglavci, iz katerih so se razvile brezhibne vidne žarke. Nastajanje reakcij pa zahteva svetlobnih dražljajev od zunaj in sicer zadošča za kašo iz čebulnega dna že navadna, vidna svetloba, ki je prosta ultraviolelnih žarkov, dočim se iz vršič aktivacija navedenih kemičnih snovi v čebulnih koreninah samih, ki jih vidna korenina ne more doseči, na ta način, ki nam ni še povsem jasen. Zdi se pa, da prejemajo te snovi za aktivacijo že pripravljene iz nekega "središča rasti" v čebulnem čnu. To bi bilo tisto središče, iz katerega se uravnava rast celotne rastline oz. njenih "pasov rasti," t. j. tistih delov, ki se rastejo.

Ti skrajno zapleteni procesi seveda še zdavnaj niso povsem pojasnjeni, vendar pa nam odkrivajo že doseženi raziskovalni uspehi, kako tesno so spojena kemična dogajanja v organskih a svetlobnim pojavom. Vse živo življenje je bolj odvisno od svetlobe, vidne kakor nevidne, nego smo menili do zdaj. In to

Slovenska Narodna

Ustanovljen 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inštop. 17. junja 1907
v drčavi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIPER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAJ, tajnik bol. oddelka.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOC' CH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP G' INA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MC' K, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....1009 E. 74th Street, Cleveland, Ohta.

POROTNI ODBEK:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRCELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 31, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Alliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....695 E. 162nd St., Mulberry, Ohio.
FRANK LEKŠA, tretje okrožje.....P. O. Box 534, Mulberry, Kans.
FRANK KLUN, četrto okrožje.....Box 958, Chisholm, Minn.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....St. 4, Box 25, Cle Elum, Wash.

NADZORNI ODBEK:

FRANK EATZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAT.....555 S. Pierce St., Milwaukee, Wis.
MICHAEL PLESHE.....610 Madison Ave., N. S., Pittsburgh, Pa.

POŠTE—Korrespondenca a glasilni odboriki, ki želijo deli v gl. uredu, se vrli tabele VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se navišajo na predsedništvo. VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jedota vedno, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

Vse zadeve, ki kažejo na bližnjo prihodnost, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.

Vse zadeve, v zvezi a blaginjskimi posli, naj se pošiljajo na blaginjskino.

VSE PRITOBE člene poslovanja v gl. upravnom odboru naj se pošiljajo Frank Zajca, predsedniku udnarnega odbora.

VSI PRIZIVI na gl. porotni odbor in naj pošiljajo na John Gorlich, predsednika porotnega odbora.

VSI DOPISI in drugi spisi, namenjeni, splošno, naročnikom in sploh vseh, kar je v zvezi a glasilno jedoto, naj se pošiljajo na "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Executive Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him. All communications of money and business concerning lodges and members other than club benefits should be addressed to the secretary's office. Matters of club benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him. Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Eatz, chairman of the Board of Supervisors. Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorlich, chairman, Judicial Committee.

Articles for publication, announcements, advertisements, subscriptions and all other business pertaining to the official organ should be addressed to "PROSVETA."

USPEHI ANTONA ŠUBLJA V AMERIKI.

Februarja 1928 je odpotoval naš mladi operni pevec Anton Šubelj v Ameriko. V New Yorku se je začela njegova kariera, ki je brez primere med slovenskimi koncertnimi pevci: od prvega koncerta dalje uspeh za uspehom, en sam triumf slovenske narodne pesmi, od Atlantikega oceana do Pacifika, preko širnega ozemlja Zedinjenih držav.

Prvi njujorski koncert, ki ga je priredil tamošnji Slovencem, je pomenil zanj mejnik v umetniškem udejstvovanju: razprodana dvorana, nepopisno navdušenje, dodajanja točk, številne ponudbe za nadaljnje koncerte. Šubelj je bil prvi, ki je prinesel ameriškim Slovencem z izbranimi narodnimi pesmimi več kakor samo umetniški užitek; naša pesem jim je odprla spomin na domovino, spomin na domačo vasico, na domače planine, ob uživanju naše narodne pesmi jih je prevzelo domotožje, občutek, da je onkraj morja njihova domovina, ki jo je Šubelj pričrpal v njihova arca z mojstrskim prednašnjem. Iz New Yorka je nadaljeval koncerte po vseh slovenskih kolonijah; vedno je imel razprodane dvorane, moral je dodajati točke, ponavljati koncerte, sprejemati vabila v ameriško društvo, skratka, njegova turnea je bila zmagovita.

Maja je koncertoval v Chicagu. Imel je več koncertov, pel je

Zdravnikov poklic

(Nadaljevanje a 2. strani.)

ki pomaga. In to pomaganje je in ostane njegova prava in najvišja naloga; zmerom mora misliti na to, da pomaga človeku v njegovih stiskah tudi tam, kjer ne veruje v uspeh, da mu dvigne moralno in mu napravi življenje in smrt znošno.

Tod so najboljše korenine zdravnikovega poklica. Da smo se spet domislili teh izprememb, ki se pripravljajo v naši dobri, v mnogostevnih medicinskih razpravah nahajamo razmišljanja o tem problemu; tako čitamo v nedavno tega izišlem Stickerjevem spisu o razvoju zdravniške umetnosti v Nemčiji, da mora zdravnik spoznati, "da se dozdevno eksaktni ključ za zdravniški poklic v vsakdanjem neznanstvenem življenju nikjer ne prilagaja.... da ni bolnik nikaka poskušna epuravna, nikaka Leydenska steklenica, nikak preparat žabjih krakov, da je med kletko za kuncce in bolnico vendarle bistvena razlika". Spoznati mora, da "ni bil nikoli delj od zdravniške umetnosti kakor takrat, ko je mislil, da že naravoslovna veda sama po sebi usposablja za zdravniški poklic." Za zdravniški poklic je treba še nečesa drugega, česar ne more dati noben naravoslovni pouk; "treba je ostrega in širokega pogleda za posameznost in malenkosti vsakdanjega življenja ter za njih zvezo a človeškim zdravjem; treba je tenkočutja za prilike drugih ljudi mimo svojih lastnih; treba je poartvornosti za blaginjo drugih; pobožnega strahu, da so človeku ne prisodila česa drugega kakor sebi samemu v sličnem primeru; visoke resignacije, da v obsevanju v ljudmi, ki potrebujejo tvoje pomoči, prislihi k molku celo zahteve nestrepne ukaležljivosti, razen če ni v korist blaženju trpljenja". V tej osnovni misli moramo iskati korenin zdravniškega udejstvovanja. Sicer pa a tem nismo povedali ničesar novega, ampak samo ponovili to, kar je izrazil že Hipokrat:

"Kjer je umetnost, tam je tudi ljubezen do bližnjega!"

Židovsko novo leto.

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Aug. 31-1929) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.00 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleoro za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Mladinski List stane za celo leto \$1.30.

Upravništvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Židovsko novo leto

Chicago. — Včeraj so čikaški židje praznovali svoje novo leto. Po njihovem štetju je zdaj leto 5690 po ustvarjenju sveta.

Roman v šestih delih s epilogom

F. M. Dostojevski

Poslovanje Vladimir Levstik

ZLOČIN IN KAZEN

Njena nepričakovana navdušenost ga je osupnila in presenetila. Na Sibirijo misli, Sonja? Torej naj vzajem to nase?" je vprašal mračno. "Trpljenje je treba sprejeti in se odkupiti z njim, to je rešitev."

"Ne! Ne pojdem k njim, Sonja." "Kako pa boš živel, živel? Kako boš zdaj živel?" je vzkliknila Sonja. "Ali ti je sploh še mogoče živeti? In kako boš govoril z materjo? O, kaj bo zdaj z njima, z njima dvema! — A kaj govoriš! Saj si itak že pustil mater in sestro. Da, da, zapustil si ju, zapustil. O, moj Bog!" je viknila. "A saj ve vse to sam! Kako hočeš živeti brez ljudi? Kaj bo zdaj s teboj?"

"Ne bodi otročja, Sonja," je izpregovoril Razkolnikov tiho. "V čem sem kriv pred njimi? Čemu naj bi šel? Kaj naj jim porečem? To je zgolj prazen strah... Oni sami davijo ljudi po milijonih, pa še mislijo, da delajo dobro. Malopridneži in podležji so, Sonja!... Ne pojdem. In kaj naj rečem? Da sem starko umoril, denarja pa se nisem upal vzeti, ampak sem ga skrival pod kamenom?" je dodal in se resko nasmehnil. "Potem se mi bodo sami smejali, češ: 'Bedak je, da ga ni porabil. Strahopetec in bedak! Ničesar ne razumejo, Sonja, ničesar, in tudi vredni niso, da bi razumeli. Zakaj bi šel? Ne pojdem. Ne bodi otročja, Sonja...'"

"Do smrti se boš mučil, do smrti," je ponavljala ona in v obupni prošnji razprostirala roke proti njemu. "Morda sem vendarle storil krivico samemu sebi," je menil mračno, kakor bi bil ves zamišljen, "morebiti sem vendarle človek in ne us, in sem se preneglo obsodil. Še se poizkusim boriti."

Ošaben usmev se mu je vsilil na ustnice. "Takšno muko hočeš prenašati! In to vse življenje, vse življenje!..." "Navadim se je...," je izpregovoril turbobno in zamisljen. "Poslušaj," je dejal po kratkem molku, "dovolj je plakanja, čas je, da prideva k stvari: prišel sem ti povedat, da me že iščejo in lovijo..."

"Ah!" je vzkliknila Sonja prestrašena. "Zakaj si vzkriknila! Sama želiš, da bi šel v Sibirijo, pa si se prestrašila? Samo to je: ne dam se jim v roke. Še se bom boril z njimi in ničesar mi ne bodo mogli, kajti manjka jim pravih dokazov. Včeraj sem se nahajal v veliki nevarnosti in mislil sem že, da sem izgubljen, danes pa se je položaj popravil. Vaak dokaz ima dva konca, to se pravi, njihove obdolžitve lahko obrnem v svojo korist, ali me razumeš? In obračal jih bom, zakaj zdaj sem se naučil... V ječo me bodo pač gotovo poslali; ko bi ne bilo nekega slučajja, bili bi me že danes; in še je mogoče, da me že danes zapro... Toda, Sonja, to nič ne da, ker nimajo niti ene pravega dokaza in ga ne bodo imeli, to ti zajamčim s svojo besedo. S tem pa, kar imajo v rokah, me ne morejo obsoditi. Bodi dovolj... Povedal sem ti samo, da boš vedela... Sestro in z materjo bom izkušal napraviti tako, da ju premotim in da se ne bosta prestrašili... Zdi se, da je sestra zdaj brez skrbi — in potemtakem tudi mati... To je torej vse. Toda bodi previdna. Ali boš zahajala k meni, ko bom v ječi?"

"O, bom, bom!" Zalostna in pobita sta sedela drug poleg drugega, kakor da ju je vrglo morje po viharju na puščoben breg. Razkolnikov je gledal Sonjo in ko je čutil, s koliko ljubeznijo se ga oklepa, mu je postalo naenkrat tako čudno tekle in mučno od te velike ljubezni. Da, to čustvo je bilo čudno in strašno! Na poti k Sonji je čutil, da je pri nji vsa njegova nada in rešitev; pri nji je hotel vsaj deloma odložiti svoje muke, toda zdaj, ko se je njeno srce obrnilo proti

njemu, je naenkrat začutil in se zavedel, da je postal mnogo nesrečnejši, nego je bil poprej.

"Sonja," je izpregovoril, "raje ne hodi k meni, ko bom sedel v ječi."

Sonja mu ni odgovorila: plakala je. Preteklo je nekaj minut.

"Ali imaš razpelo?" ga je vprašala nepričakovano, kakor bi se bila na vsem lepem domislila.

Izpočetka ni razumel vprašanja.

"Nimaš ga, kaj ne da ne? Na, pa vzemi tega, iz cipresovine. Meni ostane še eno, iz medu, ki mi ga je dala Lizabeta. Zamenjali sva; jaz sem ji dala svetinjo, ona pa meni križ. Jaz bom zdaj nosila Lizabetinega, ti imej pa tega. Vzemi ga... saj je moj! Saj je moj!" ga je prosila. "Skupaj pojdeva v trpljenje, skupaj bova nosila križ!"

"Daj mi ga!" je rekel Razkolnikov. Ni je maral uzaliti. Toda takoj je odrinil roko, ki mu je pomolela križ.

"Ne zdaj, Sonja. Raje mi ga daj potem," je dodal, da bi jo pomiril.

"Da, da, bolje bo," je povzela ona odusev-ljeno, "kadar pojdeš v trpljenje, takrat si ga obesiš okrog vratu. K meni pridi, obesim ti ga, potem pa pomoliva in pojdeva."

Takrat je nekdo trikrat potrkal na vrata. "Zofija Semenovna, ali se sme k vam?" se je zaslislal znan vlijuden glas.

Sonja je strahoma planila k vratom. Pla-volasi obraz gospoda Lebezjatnikova je pogle-dal v sobo.

V.

Obraz Lebezjatnikova je bil vznemirjen. "K vam prihajam, Zofija Semenovna. Oprostite... Mislil sem že, da vas najdem tu-kaj," se je obrnil k Razkolnikovu, "to se pravi, mislil si nisem ničesar — takšnega — ampak mislil sem samo... Katarini Ivanovni se je zmešala pamet," je dejal Sonji na kratko in pustil Razkolnikova.

Sonja je vzkliknila.

"Vasaj zdi se tako. Sicer pa... Ne vemo si kako pomagati, to je. Vrnila se je odne-koč; menda so jo nagnali, morda pa je bila tudi tepena; vsaj videti je tako... Tekla je k prestojniku Semenu Zahariču, a ga ni dobila doma; obedoval je pri nekem generalu... Mi-slil si: odpravila se je tja, kjer je obedoval, k tistem generalu, in ni dala prej miru, preden ji niso poklicali predstojnika Semena Zahari-ča izza mize, kakor se mi dozdeva. Lahko si mislite, kako se je stvar iztekla. Nagnali so jo, to se razume; ona pa še pripoveduje, da ga je ozmerjala in vrgla nekaj vanj. To si že lahko mislimo... Neumevno je, da je niso za-pri. Zdaj pripoveduje vsem, celo Amaliji Ivanovni, kriči in se zvija, da je ni razumeti. Ah, res: govori in kriči, da pojde zdaj, ko so jo vsi zapustili; z otroki vred na ulico z lajno prosičait; otroci bodo peli in plesali, in ona tudi, nabirali bodo denar in vsak dan bodo hodili h generalu pod okno. 'Naj vidijo,' pravi, 'kako morajo otroci odličnega upadnika bera-čiti po cestah!' Otroke pretepa, jočejo se. Le-nico uči peti 'Hutorček', dečka pa plesati, kakor tudi Pavlino Mihajlovno. Pri tem trga obleko, da bi jim napravila nekakšne čepice, kakršno nosijo glumači; sama hoče nositi ve-liko skledo, da bo zvonila mesto godbe... Po-slušati noče ničesar... Mislite si, kakšna stvar je to!... To pač nikakor ne gre!"

Lebezjatnikov bi bil še govoril, toda Sonja ki ga je poslušala in je jedva še mogla dihati, je naenkrat zagrabila ogrinjaj in klobuk ter stekla iz sobe, napravljaje se še med potjo. Razkolnikov je šel za njo, Lebezjatnikov pa za njim.

(Dalje prihodnjik.)

Cene: Josenski križi in družin-ske težave

Geslo: Kluj me, življenje, kaj! — pa tudi druge saj!

Nikoli nisem štel svoji ženi v zlo — kaj šele, da bi ji bil očital! — da ji še živi mati, prvi člen v razmerju tašča: zet, ki se je začelo med nama, ko me je duhov-nik prištolil k njeni hčeri.

Ustavljena je moja tašča zelo po božji podobni: je povsod pričujoča in vsevedna, neskončno resnična in zvesta. Poleg teh božanskih lastnosti jo v odlični meri krasi tudi občja ženska čed-nost, velika odgovornost, katero je po njej dobila tudi hči, ki svo-jeja talenta nikakor ni zakopa-la, ampak ga uporabljala v izrazi-to liričnem sopranu, ki ga v svr-ho večjega glasbenega efekta v preciznih tereh spremlja mati s svojim pokrovitejskim altom.

Pride včas tudi poročenemu človeku misel: Ali bi kaj čede utrpelo vesoljno človeštvo, če ga tudi jaz zvrnem četrtrinko? — In s tipajočim glasom naravna člo-vekoljubni mislec pri večerji pogovor v smer, ki po njegovem mnenju vodi v gostilno.

Tudi mene je zidej navdihnil s podobnimi mislimi — naj ga

zato sveti nadangel Gabrijel s mečem oplazi po izvoru repa! — toda ganišnje zborovske partije in odlični solosepi mojega ha-rema so učinkovali tako, da sem se komaj zavedel in sem že bil v postelji. Glasba namreč name čudovito vpliva in tašča, ki ima življenjskih izkušenj na ostaja-nje, je hitro spoznala, kje sem ranljiv, in me z ženskam lastno krutostjo pričela mrevariti.

A niti po tej prireditvi nisem ženi očital matere. Po zadnjem dogodku je pa mera polna in ok-braćam se do javnosti, ker bi rad videl, če bo ljudski glas — božji glas izpreobrnil neusmi-ljenki; kogar namreč niti pri-toževanje v časopisu ne spre-obrne, je pokvarjen do dna. Če bo vihar javnega ogorčenja šel brez učinka mimo junjih src, bom pa tudi imel nekaj tolažbe, zakaj pri človeku, ki je pokvar-jen do sadnje šilice, je mogoče samo, da se prej ali slej pobolj-ša, nikakor pa ni mogoče, da bi se poslabšal.

Da je moje srce, ki od bolečin molčati več ne more, seglo po tem sredstvu, sta povzročila do-godek, zaradi katerega bi Ar-navt ubiljal, in moj tovariš Sla-vec, ki mi je tako svetovalec.

Zahrbtno kakor vsako leto se je prilapala jesen in deželo in nam pomolila pod nos svojo ru-menorjavo vizitko, ko je že bilo

prepozno, da bi ji odrekli spre-jem. V prvi jasni noči je za-divjal boj med dvema letnima časoma in poraženo poletje je s svojimi najsveteljimi krilatimi spremljevalci odbežalo za soln-cem proti jugu. Zmagovita je-sen je še s slano zaznamovala, do kod sega njeno kraljestvo, nato je pa upehana legla in samo težki dih, burja, je izdajal njeno prisotnost.

Skozi tisto burjo sem moral v službo in nazaj in na ustnici sem pri kosilu začutil majhno razpo-ko, kar sem povedal svojima krilatima bitjema.

"Saj ni nič čudnega, da so se začele na tebi delati razpoke — pust si dovolj!" je z gesto go-loga razložila tašča nastanek o-ne malenkosti.

"Ne dajte ga, mama! Saj se res zmerom drži kakor 'sedma; ne kradi!' je privrelo iz žrelca moje pred Bogom mi poročene žene v tako milem sopranu, da bi se tudi iz razbojniškega oče-sa utrnila solza v kruto brado, iz materinega se je seveda util-potok.

"Ne vem, kaj hočeta od mene. Če sem vama kaj pripovedoval, je bilo vse še štirinajst dni sta-ro; ko sem vam bral, sta govo-rili, da imam tak glas kakor šmarška gošmastra sin, ki je 'prevoš u perah bil, pa se je ferderbal'. Se toliko nimam ve-

ljave pri vaju kakor pes v cerkvi!" sem obupoval. "Nič tega ni treba. Le doma vedno čepiš. Gani se kam med ljudi, da ne bodo mislili, da te zapirava! Vsaj na izprehod bi lahko šel včas!" sta me poučili v dvospevu, ki je zvenel čisto različno od onega, s katerim sta mi bili pregnali misel na gostil-no.

Usoda je hotela, da odskakuje voz mojega pisarniškega življen-ja po isti poti kakor voz prijatel-ja Slavca. Pri njem se je do-pike izpolnil rek starih Rimljan-ov, ki so trdili, da je v zdravem telesu zdrava duša — ima nam-reč v zlatenem telesu zlato dušo.

Ta zlata duša mi je takoj na-slednji dan naklonila priliko, da ustrežem želji mile domačije: povabil me je, naj grem popold-ne z njim v šentiviški hrib po kostanj. Vsi prizadeti smo bili zadovoljni ono popoldne in ven-dar je to popoldne povzročilo, da se je cvetje mojega zakona osu-lo.

Z metrakimi koraki sva s Sla-vcem drvila proti Št. Vidu, kjer so za nezkušene kostanjarje nastavljene limanice; na levi za-vijava pot v hrib, na desni pa sto-ji gostilna, za upehanega potni-ka vajljiva kakor Abrahamovo naročje za Zida. Spogledala sva se s Slavcem in drug drugo-mu sva brala v oči: najprej na desno.

Kakor bi trenil, je bila ura pet in soince je že zlezlo za hrib, Slavec mi je pa z grozno častno besedo zatrjeval, da je šele začel čutiti željo, sicer pa da je itak že prepozno za kostanj, ker do noči niti ne prideva do njega. "Vse lepo, toda jaz moram kaj prinesiti domov, ker se sicer ni-mam s čim izgovarjati!" sem z enim udarcem izbil dno sodu nje-govih zatrjevanj.

"Oh, veste kaj?" se je vme-šala krčmarica, "vidva tako ne bi dobila kostanja, ker ne vesta zanj. Tamle ga na stojnici pro-daja stara Kopicčevka; če hoče-ta, bo pa punca skočila ponj. Po deset kron je liter."

Štiri litre in pol sem ga kupil, da ne bi točna literška mera zbudila sum in šele ob osmih sva se utrnula iz gostilne v jaano noč.

Slavec, ki je samec in prost zakonskih skrbi, je deklamiral: Bleda luna, luna bleda — oh! name dolj z neba gleda... sploh... Jaz sem pa kuhal opravičbo za zakašnitev in približno na pol-pota sem imel pripravljene od-govore za vse slučaje, tako da sva drugo polovico složno prepe-la in dokazala, da je res v slogi moč; že naslednji dan je namreč bilo v časopisih, da je približno petnajst ponočnjakov treniralo na Gosposvetski cesti — kako nezanesljiv čut je sluh!

Gospodinjaki tretjini mojega družinskega kroga sta bili tako zadovoljni z mojim plenom, da sta pozabili na pozno uro in če bi bila žena sama, bi kostanj v nekaj dnevih pokuhala in vse bi bilo dobro. Tašča ga je pa še tisti večer hotela nekaj speči, ker je bil "nenavadno zrel." Iz-brala je nekaj najdebelejših in prvega prerezala, da bi se lepše pekel — in nesreča je bila tu-kaj!

Nož ji je padel iz roke, čez obraz ji v eni sekundi šinile vse barve solnčnega spektra in za-zdela se mi je podobna nabito polnemu gledališču, ko v njem nastane ogenj: vse namah pla-ne k vratom, a nihče ne more ven. Čez nekaj časa se je pa ud-rilo iz nje:

"Bog se naju usmili! Zme-rom sem ti ga branila" (hinav-ka! takrat me je pa poljubila s takih tleskom, kakor bi z desko po vodi usekala!) "in zdaj imaš barabo, pijanca in goljufa in lažnivca v hiši. Saj še življenja nisva varni pred tem morilem. Tega nisva zaustavili, Bog ve, da nisva! Uuuu...!"

"Ja, kaj pa je vendar, ma-ma?" se je čudila žena izredne-mu prehodu iz solnčnega zado-voljstva v najčrnejši obup. Jaz pa mislim, da sem tedaj postav-il svetovni rekord v zadrževa-nju.

Mati je z grozo v očeh poka-zala kostanj.

Oba z ženo sva segla po njem in takoj sva spoznala vzrok ob-upa: Kostanj je bil — kuhan!

"Ta lump se je s tistim vajn-pajsarjem Slavcem vsilil po go-

stlinah, nama bi pa rad kuhan kostanj obesil na nos, da bi se nama smejal!"

Še malo nisem mislil na to, da bi jima kostanj obešal na nos, ampak tiho sem preklinjal krč-marico, ki mi je dala pogubonosni svet. Ker sta pa moji sovraž-nici že ugrabevali svoji godali za dvospev, spremljan z ropotom stolov in podobnih zvocih, sem moral nekaj reči, da vsaj za mi-nutico zadržim pričetek.

"Poslušajte no, mama!" sem dejal in se začel pomikati proti vratom spalnice, "Vi kar vpije-te, tega pa ne pomislite, kako strašno vroče je bilo letošnje po-letje in da... da se je kostanj gotovo na drevju skuhal!" Pri zadnjih besedah sem bil že čisto pri vratih.

"Seveda, lump pijani!..." sta začeli fortissimo.

"Saj z vama ni mogoče pa-metno govoriti!" sem se otresel in planil v spalnico. Ne vem, kdaj sta se uneli, ker je do me-ne prihajalo samo harmonično brendanje, ob katerem sem kmalu zaspal.

Ko sem naslednji dan Slavcu pripovedoval o nezgodi, je bil mnenja, da je najbolje, če zgra-biš kozla kar za roge; prvič, ker mu s tem vzameš možnost zale-ta, drugič, ker pri lovljenju za rep zelo veliko riskiraš; zaradi jako kratkega repa, posebno pa zaradi neblago dišečega njego-vega krožja. Povedal mi je, da je enako z mojo taščo in da je prijem za roge objava dogodka v časopisu. Če pa nočem svojih družinskih razmer obešati na veliki zvon, da naj oglašim (use-del se je in v hipu napisal):

"Tašča, zelo dobro ohranjen predvojni izdelek, komaj pol fe-ta v obratu, se zaradi nabave

gramofona zamenja za star bi-čekelj. Naslov v upravi lista.

Po dolgotrajnem razmišljanju sem se odločil za srednjo pot in objavim oboje hkratu.

Kdor sočustvuje z menoj in ogorčen obojajo mojo taščo in šentiviško hinavsko krčmarico, naj pride v nedeljo na prome-nado. Jaz bom stal pred glavno pošto in če bom videl, da jih je vsaj dvajset sledilo mojemu po-zivu in so prišli na promenado, bom že znal tašči pristriči peru-ti, kar bo pa seveda le tedaj po-trebno, če za zamenjavo ne bo ponudnikov.

NA PRODAJ

Mi imamo v našem skladišču 4 Player Piano, dobre kot nove in jih prodamo po znižani ceni po \$75 komad, nadalje imamo dve Player pianu, kateri prodamo po \$35 komad. Pridite osebno v nedeljo odprto od 10 ure v jutro do 6 ure popoldne. Prvo nadstropje.

WEISER WARE HOUSE, 2100 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Za nezdrave ledvice in slab želodec.

Slabost ni bolj vztrajajočih znakov za slabšo zdravje, kot so nezdrave ledvice in slab želodec, kot so znaki slabe prebave, glavobol, omotica, vroča ledvica in mehurja, se slabolet živci in drugih organov, slaba spanje, zapelo, splošno oslabilost ter izguba te-že. Nuga-Tone se zelo izvrtne za take slučajne, ker pomaga prebavi, ureja ledvice, oja-ča živce in organe, odpravi zapelo in povrne dober okrepitljiv sponec ter povzede telo in moč oslabilim ljudem.

Mr. Laurence Neice, Mt. Union, La., je imel nezdrave ledvice in slab želodec in bil je oslabiljen. Nuga-Tone se je izkazal kot uspešna pomoč za njegovo bolezen; bil je vnet dotič. In tači vspehi so občudni pri lju-dih, ki jemljejo to zdravilo. V reviji v te-lu 48 let je Nuga-Tone pomagal milijonim ljudem k boljšemu zdravju in moči. Nuga-Tone se prodaja v trgovinah s zdravili, ako nimajo, naj ga vasa naroči od salagatelja s zdravili. (Adv.)

ZENITVENA PONUDBA.

Slovenec srednje starosti se želi seznaniti z dekletom ali vdovo z ne več kot enim otrokom v svrhu ženitve. Prihodi naj sli-ko. Prednost imajo 40 do 45 let stare, neglede kakšnega mi-šljenja so, samo da ima pridne roke in dobro arce. Pišite na na-slov: Dober Gospodar, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

RABITE HITREJŠO POT!

Če hočete hitro doseči v mesto, to daj vzamete brzovlak in če hočete hitro doseči zdravje, odstraniti al-ter, zaprtico, plin, slab dih in ene-ke znake želodčne nerednosti, take vzemite

TRINERJEVO GRENKO VITAMIN ki ne le očisti vaš želodec in čreva, temveč tudi povrne zdrav tek, pomaga prebavi, vam ojača vaš sistem varuje proti bodočim želodčnim ne-re-dom. Njega vsebina kakarsa druga zdravilna zelišča, malt in u-dele kalifornijsko vino jamči upo-štev v vseh lekarnah. Vzorec zaštonj Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ima... Ulica... Mesto, država...

SLOVENSKA NARODNA PORNNA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveta za koristi-šter posebno agitacijo svojih društev in članstva in za pro-gando svojih idej. Nikakor ne za propagando drugih po-pornih organizacij. Vsaka or-ganizacija ima običajno svo-je glasilo. Torej agitatorji dopi-ši in naznanila drugih podpors-kih organizacij in njih društev ne se ne pošiljajo listu Prosvete.

Veliko število potnikov

ki so z našim posredovanjem odpotovali to leto v Evropo, je najboljši dokaz našega tožnega poslovanja.

Ze sedaj sprejemamo prijave za prihodnji božični izlet v stano-domovino. MI PRODAJAMO VOZNE LISTKE VSEH PAROBRODNI DRUŽB.

Mi izdelujemo afdavite, prošnje za izjave o zakonitem prihodu, prošnje za potne liste in za dovoljenja za povratek v Ameriko; pooblastila, tako dalje.

PREPRIČAJTE SE

kako je pripravno poslati denar z našim posredovanjem.

MI POŠILJAMO DENAR NE SAMO V NAŠO DOMOVINO, TE VEČ NA VSE OSTALE DELE CIVILIZIRANEGA SVETA—POTI POŠTE ALI BRZOJAVNA—V INOZEMSKI VALUTI ALI V DOLARJI HITRA POSTREŽBA, NIZKE CENE.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kole-darje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nem-škem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene smerne, unijeko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA